

Tomàs Carot
periodista

El dilluns 7 de novembre de 1938, fa 87 anys, Modesto (que havia dirigit totes les operacions militars de l'Ebre) dona l'ordre al comandant Tagüena (que agafa tot el comandament de l'operatiu) que tot l'Estat Major del 5è i 15è cos de l'exèrcit, pràcticament escombrats en nombre de soldats i en territori, passen a l'altra banda del riu. És a dir, preparar la retirada. La missió és tan sensible d'expressar com difícil de realitzar: "resistir, impedir qualsevol avenç de l'enemic i reorganitzar de forma ràpida les forces del marge esquerre. Suposa també preparar la demolició de les passarel·les".

Franco havia arribat a 3 quilòmetres de Móra.

La nit del dissabte dia 12 ja va fer la primera nevada, a la Terra Alta.

A les seves memòries, Tagüena escriu: "A les 11 de la nit del dijous 15, la 15a Brigada rep l'ordre de replegar-se sobre Flix, i a les 04.30 de la matinada del divendres 16 vaig do-

nar l'ordre de volar l'estructura de ferro que ens unia a la dreta del riu".

Els voluntaris de la 13a Brigada Internacional, en la qual fa dos mesos que no hi ha estrangers, van ser els darrers en creuar el riu. Per sobre del cansament, hi havia el legítim orgull d'haver desafiat fins al final un exèrcit que els superava en homes, artilleria, tancs i aviació. Es consideraven les tropes més aguerrides de l'E-xèrcit de la República. No hi havia pànic, ni desbandada. Es va fer amb gran dignitat. Van resistir mentre els soldats passaven el riu i van impedir una massacre, com volia Franco (deixa dit Jorge M. Reverté a *La batalla del Ebro*).

"Esos de La Fatarella", com deia Manolo Vázquez (al llibre d'Assumpta Montellà), "lluiten per morir sense cap esperança per la victòria, només amb la voluntat de ser tossudament resistents".

Miquel Espargaró relata els records: "Mira, la guerra va ser dura, i la Batalla de l'Ebre una carnisseria, però els que vam ser presoners de Franco... per a mi va ser el més dur de tot. Una cosa era matar perquè estaves en guerra i una altra era matar quan ja s'havia acabat, m'entens? Franco era un assassí!"

Pere Boix també explica que "vaig pensar en tots els companys morts i recordo que vaig plorar. Enrere quedaven aquells ideals dels primers

dies. Encara no havia complert els 19 anys i em sentia una persona molt vella, com si la intensitat dels fets viscuts m'haguessin desgastat".

Martí Pagès sentència: "Me n'havia sortit... estava sencer per fora, però per dins no tornaria a ser mai el mateix".

La Batalla de l'Ebre i la Cota 705, a la serra de Pàndols, s'han convertit en una llegenda.

87 anys després, el proper dijous 20 de novembre farà mig segle que va morir el dictador, el general colpista Francisco Franco, i no s'ha restablert ni el govern legítim republicà, ni la bandera (s'ha disfressat de constitucional, però no s'han prohibit els aguilots)... ni tan sols l'horari que ens correspon del meridià de Greenwich. Tot just la setmana passada s'acaben d'emprendre les gestions per il·legalitzar la Fundació que porta el nom del dictador i en fa apologia de la seua figura. Encara hi ha el monument al mig del riu (quan fa uns anys es va fer el referèndum, en què va guanyar mantenir-lo, ja vaig escriure que calia tematitzar l'espai... i no s'ha fet res; per tant, ara, a terra).

Analitzaré més àmpliament i detalladament els aspectes que es deriven de no haver tornat a la legitimitat democràtica. Mentrestant, que servisca de lliçó per als descerebrats que volen una dictadura, els joves que prefereixen Vox com opció... Hem de

tindre visió de futur, i creure més en la tendència belga, on no ha guanyat l'extrema dreta, i l'aposta de Mamdani a l'alcaldia de Nova York, un jo-

ve d'esquerres. Mos queda l'esperança, necessària per a sobreviure a la mediocritat que envaeix les nostres vides i institucions.

EL DIBUIX DE LA SETMANA

per Jokin Moya

